

**'N NARRATIEWE BESKOUING VAN DIE
PASTORAAL TERAPEUTIESE SELF IN 'N
POSTMODERNE SAMELEWING**

deur

LOURENS LEMMER BOSMAN

Voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die graad

DOCTOR DIVINITATIS

in

PRAKTIESE TEOLOGIE

aan die

Fakulteit Teologie

van die

Universiteit van Pretoria

Studieleier: Prof J C Müller

Pretoria

November 2001

OPSOMMING

- Titel:** 'n Narratiewe beskouing van die pastoraal terapeutiese self in 'n postmoderne samelewing
- Deur:** Lourens Lemmer Bosman
- Promotor:** Prof J C Müller
- Graad:** Doctor Divinitatis in Praktiese Teologie
Universiteit van Pretoria

In hierdie navorsing word 'n narratiewe aanpak gevolg. 'n Narratiewe benadering is besonder geskik vir navorsing oor die self. Die fokus in 'n narratiewe benadering val op die verhale waarmee individue hulle selfnarratiewe konstrueer.

Die idee van die self is deurslaggewend vir manier waarop terapie beoefen en die terapeutiese verhouding gekonstitueer word. In hierdie navorsing word 'n narratiewe prakties-teologiese beskouing van die self ontwikkel wat gepas is vir narratiewe pastorale terapie. In 'n narratiewe beskouing word die self verstaan in terme van die selfnarratiewe en verhoudings waardeur die self gekonstitueer word. Dit staan in opposisie teen strukturalistiese beskouings waarin die self gesien word in terme van 'n essensiële diepte-struktuur met kontingente oppervlakverskynsels.

Die pastoraal terapeutiese self word ondersoek deur storie-ontdekking oor die volgende probleemverhale wat na vore gekom het: die vraag oor pastorale integriteit en integrasie; terapeutiese effektiwiteit; voortgesette terapeutiese ontwikkeling; uitbranding; spanning met bepaalde meta-narratiewe van die geloofsgemeenskap, met name die hantering van etiese vraagstukke en spanning met 'n bepaalde spiritualiteit; die kenmerkende omstandighede van die gemeentelike werksopset en vrae oor die hantering van mag in die pastoraal terapeutiese praktyk. Hierdie probleemverhale word geëksploreer aan die hand

van 'n ondersoek na die meta-narratiewe wat die pastoraal terapeutiese self en praktyk informeer.

'n Narratiewe perspektief op integriteit, integrasie en voortgaande ontwikkeling word ontwikkel aan die hand van die idee van dikker en ryker beskrywings van die self. Dik en ryk selfbeskrywings dui ook nuwe moontlikhede aan vir die konstruksie van pastoraal terapeutiese selfnarratiewe wat die pastorale terapeut beter weerbaar maak teen die probleemverhale. Aandag word gegee aan die publieke werk van die pastor en die wyse waarop die narratiewe benadering die pastorale terapeut bemagtig vir die uitdagings van 'n bediening in 'n postmoderne samelewing. Die narratiewe benadering bied nuwe moontlikhede om etiese vraagstukke in die pastoraal terapeutiese gesprek te hanteer. Die pastorale terapeut of navorser wat met 'n narratiewe benadering werk, is ook in staat om op 'n meer kritiese wyse met onderdrukkende en vervreemdende meta-narratiewe om te gaan en alternatiewe beskouings van die self en die werklikheid te konstrueer.

SLEUTELTERME

Pastoraal terapeutiese self; Terapeutiese self; Pastorale terapie; Narratiewe terapie; Narratiewe prakties-teologiese navorsing; Postmoderne teologie; Narratiewe beskouing van die self; Terapeutiese selfnarratiewe, Pastorale integriteit; Meta-narratiewe; Pastoraal terapeutiese ontwikkeling; Postmoderne etiek; Dik en ryk beskrywings van die self; Sosiale konstruksionisme.

SUMMARY

- Title:** A narrative perspective on the pastoral therapeutic self in a postmodern society.
- By:** Lourens Lemmer Bosman.
- Promoter:** Prof J C Müller.
- Degree:** Doctor Divinitatis in Practical Theology
University of Pretoria

In this research project a narrative approach is followed. Narrative research is particularly suited for the exploration of the self. The narrative approach focuses on the stories by way of which people constitute their lives.

The idea of the self is a formative concept for the way in which therapy is conducted and the therapeutic relationship is constituted. This research explores a narrative view of the self, and develops a perspective on the self that is appropriate and useful for a narrative approach to pastoral therapy. The self, from a narrative perspective, is viewed in terms of the self-narratives and the relationships by which it is constituted. This view of the self stands in opposition to a structuralist view where the self is seen in terms of an essential depth structure and a contingent surface.

The pastoral therapeutic self is investigated by way of an exploration into the following problem stories that are put forward: the question of pastoral integrity and integration; therapeutic effectiveness; continued therapeutic development; burnout; tension with certain grand narratives of the faith community, especially the handling of ethical questions and alienation from a certain dominant spirituality; the distinctive circumstances of the congregational work setting; and questions about power in the

pastoral therapeutic practice. These problem stories are explored by way of an enquiry into the meta-narratives that inform the pastoral therapeutic self-narrative and practice.

A narrative perspective on integrity, integration and pastoral development by way of rich and thick descriptions of the self is developed. Rich and thick descriptions also point to alternative ways of constructing pastoral therapeutic self-narratives that are better suited to answering to the problem stories that were raised. Attention is given to the public ministry of the pastoral therapist and the way the narrative approach to pastoral therapy enables the pastoral therapist to answer to the challenges of the postmodern world. The narrative approach gives an important perspective on the handling of ethical problems in pastoral therapy. It also enables the pastoral therapist and researcher to deconstruct meta-narratives that alienate and subjugate alternative views of the self and the world.

KEY TERMS

Pastoral therapeutic self; Therapeutic self; Pastoral therapy; Narrative therapy; Narrative practical theological research; Postmodern theology; Narrative view of self; Therapeutic self-narratives; Pastoral integrity, Meta-narratives; Pastoral therapeutic development; Postmodern ethics; Thick and rich descriptions of self; Social constructionism.

ERKENNINGS

Die skryf van 'n proefskrif is waarskynlik nooit 'n solo-projek nie. Hierdie navorsing is ook geen uitsondering nie. Dit is vir my 'n voorreg om aan 'n aantal persone erkenning te gee vir hulle bydrae tot die tot stand kom van hierdie proefskrif. Die volgende persone het my, met hulle volgehoue ondersteuning en belangstelling in die navorsing en my vordering, aangemoedig om die werk te voltooi:

- My vrou, my kinders en my uitgebreide familie wat my ondersteun en aangemoedig het. In die talle gesprekke met my vrou, Ronelle, het baie van my idees vorm gekry.
- Prof Julian Müller, my studieleier, het 'n deurslaggewende rol gespeel in die wyse waarop hierdie navorsing verloop het. Deur talle gesprekke, nuwe idees en kritiese vrae het hy vir my telkens nuwe perspektiewe na vore laat kom. Ek is hom veral dankbaar vir die bekendstelling aan narratiewe pastorale terapie en later ook aan narratiewe navorsing.
- Die vyf gespreksgenote wat bereid was om baie tyd aan my af te staan en wat hulle eie verhale en idees met my gedeel het. Hulle was nie bloot respondente in hierdie navorsing nie, maar het ook belanggestel in die vordering en die idees wat uit die navorsing na vore gekom het.
- My kollegas en talle lidmate van my gemeente wat uitgevra en aangemoedig het.
- Die kerkraad van die NG-Gemeente van Garsfonteinpark wat ruim studieverlof aan my toegestaan het om die navorsing te kan doen. In hierdie verband wil ek veral vir ds. Koos Burger bedank vir die persoonlike opofferings wat hy gemaak het sodat ek kon voortgaan met die studie.
- My vrou, Ronelle, en mev. Lenie van der Westhuizen wat gehelp het met die proefleeswerk.

Hierdie navorsing was vir my nie bloot 'n akademiese oefening nie. Dit was ook 'n poging om tot groter integrasie van my geloof, teologie en terapeutiese werk te kom. Ek gee die eer aan God vir die groter heelheid wat ek in hierdie proses bereik het. My verhouding met Hom is die sentrale verhouding wat my eie lewensverhaal dikker en ryker maak. Om Hom te ken, maak my lewe goed.

Lourens Bosman

Januarie 2002

INHOUDSOPGAWE

Opsomming	ii
Sleutelterme	iii
Summary	iv
Key terms	v
Erkennings	vi
Inhoudsopgawe	viii
Hoofstuk 1	1
Voorlopige beskouing van navorsingsmetodologie	1
1. 'n Probleemverhaal	1
2. Navorsingsvrae	2
3. 'n Narratiewe aanpak	4
4. Probleemverhale by ander pastorale terapeute	5
5. Meta-narratiewe en die pastoraal terapeutiese self	6
6. Navorsingsdoel	7
7. Navorsingstrategie	7
8. Die hantering van bepaalde bronne	8
8.1.1 Verhale van gespreksgenote en eie verhale	8
8.1.2 Die internet	9

9.	Navorsingskema	9
	Hoofstuk 2	11
	'n PRAKTIES-TEOLOGIESE VERANTWOORDING VAN NARRATIEWE NAVORSING OOR DIE SELF	11
1.	Die postmoderne wêreld	11
1.1	Modernisme en postmodernisme	14
1.1.1	Diskreditering van meta-narratiewe	14
1.1.2	Pluraliteit teenoor die essensiële	16
1.1.3	Die objektief denkende subjek maak plek vir iets veel meer kompleks	17
1.1.4	'n Breër rasionaliteit teenoor die eng rasionalisme van die modernisme	20
1.1.5	Retoriek teenoor semantiek	20
1.1.6	Aandag aan gemarginaliseerde stemme	21
1.2	Is postmodernisme relevant in die Suid-Afrikaanse konteks?	21
2.	Die diskoerse waarbinne selfnarratiewe gekonstrueer word	23
2.1	Michel Foucault oor die diskoers	23
2.1.1	Oorsig oor Foucault se werkswyse	23
2.1.2	Foucault oor die diskoers	26
2.1.3	Die subjek en die diskoers	26
2.1.4	Mag en die diskoers	27
2.1.5	Die belang van Foucault vir hierdie studie	30
3.	Die self en 'n narratiewe benadering	32
3.1	Waarom 'n narratiewe benadering?	32
3.2	Narratiewe navorsing oor die self	35
3.2.1	Waarom is die narratiewe benadering so geskik vir navorsing oor die self?	35
3.2.2	Nadenke oor die self in die twintigste eeu	37

3.2.3	Narratiewe en identiteit _____	38
3.2.4	Die kenmerke van narratiewe _____	40
3.2.4.1	<i>Temporele ordening</i> _____	41
3.2.4.2	<i>Chronologiese en nie-chronologiese dimensies</i> _____	41
3.2.4.3	<i>Narratiewe word vertel en gehoor</i> _____	42
3.2.4.4	<i>Deur narratiewe word betekenis aan ervarings gegee</i> _____	42
3.2.4.5	<i>Narratiewe het 'n plot of verhaallyn</i> _____	42
3.2.4.6	<i>Gebeure en ervarings en die betekenis wat daaraan geheg word, beïnvloed mekaar</i> _____	43
3.2.4.7	<i>Postmoderne narratiewe as collage</i> _____	43
3.2.4.8	<i>Ideaalbeelde en selfnarratiewe</i> _____	44
4.	Narratiewe navorsing _____	45
4.1	Fokusareas van narratiewe navorsing _____	48
4.2	Empiriese studie _____	49
4.2.1	Empiriese navorsing in sosiale konstruksionisme _____	50
4.2.2	Gespreksgenote in narratiewe navorsing _____	51
4.2.3	Narratiewe onderhoude _____	52
4.3	Kritiese refleksie _____	53
4.4	Normering _____	54
4.5	Die voorvrae van die navorser _____	54
4.6	Die integriteit van narratiewe navorsing _____	55
4.7	Uitkomst van narratiewe navorsing _____	58
5.	Norme en verwagtings in 'n narratiewe benadering _____	60
6.	Kritiese refleksie tussen passivisme en aktivisme _____	61
7.	Teologiese oorwegings _____	64
7.1	Narratiewe teologie _____	64
7.1.1	Die groot Verhaal van God en ons verhale _____	65
7.2	Prakties-teologiese invloede en oorwegings _____	66

7.2.1	Browning en 'n narratiewe benadering	66
7.2.1.1	<i>Browning se vier bewegings en hierdie navorsingsaanpak</i>	68
7.2.1.1.1	Deskriptiewe beweging	69
7.2.1.1.2	Die historiese beweging	70
7.2.1.1.3	Die sistematiese beweging	70
7.2.1.1.4	Die strategiese beweging	72
7.2.2	Drie stemme (Pattison)	72
7.2.2.1	<i>Teologie as kritiese gespreksvoering</i>	73
7.2.3	Konkreet, prakties en empiries	76
7.2.4	Heitink oor die prakties-teologiese ondersoek	77
7.3	Kritiese nadenke in die teologie	78
7.3.1	'n Narratiewe benadering as kritiese teologie	82
7.4	Teologiese nadenke oor die self	84
8.	Hoe gaan ek hierdie navorsing aanpak?	85
8.1	Gespreksgenote	87
9.	Enkele begrippe wat gebruik word in hierdie studie	88
Hoofstuk 3		90
'n PASTORAAL NARRATIEWE BESKOUIING VAN DIE SELF		90
1.	Hoekom is die self so belangrik in terapie?	90
1.1	Die gebruik van die term die "self"	90
1.2	Die aktualiteit van navorsing oor die self	91
1.3	Die rol van die terapeutiese self	92
2.	Die self in modernisme	95
3.	Gesinsterapie: van objektivisme na narratief	99

3.1	Eerste-orde kubernetika	100
3.2	Konstruktiewisme	101
3.2.1	Kant, Berkeley en Wittgenstein	101
3.2.2	Maturana, Varela, von Foerster en von Glasersfeld	102
3.3	Sosiale konstruksionisme	103
3.3.1	Die narratiewe benadering	105
3.3.1.1	<i>Meta-narratiewe</i>	107
3.3.2	Die self in 'n narratiewe benadering	108
3.3.2.1	<i>Die essensiële self maak plek vir 'n gekonstrueerde relasionele self</i>	109
3.3.2.2	<i>Selfnarratiewe</i>	109
3.3.2.3	<i>Selfnarratiewe verteenwoordig 'n seleksie</i>	110
3.3.2.4	<i>Selfnarratiewe en plot</i>	110
3.3.2.5	<i>Die relasionele self</i>	111
3.3.2.6	<i>Verhoudings is kontekstueel</i>	112
3.3.2.7	<i>Die self is 'n proses en verander voortdurend</i>	112
3.3.2.8	<i>Die self is 'n eenheid van liggaam en gees</i>	113
3.3.2.9	<i>Afgrensing van die self</i>	113
3.3.2.10	<i>Narratiewe verhaallyn en rolle</i>	114
3.3.3	Historisiteit van selfnarratiewe	114
3.3.3.1	<i>Sosiale meta-narratiewe en die konstruksie van die self</i>	115
3.3.3.2	<i>Narratiewe strukture en selfnarratiewe</i>	115
3.3.4	Michael White oor die self	116
3.3.4.1	<i>'n Post-strukturalistiese beskouing van die self</i>	117
3.3.4.2	<i>Die betekenis van narratiewe by White</i>	118
3.3.4.3	<i>Die belang van meta-narratiewe in die konstruksie van die self</i>	119
3.3.4.4	<i>Norme in die narratiewe benadering</i>	121
3.3.4.5	<i>Dik of ryk beskrywings van die self</i>	124
3.3.5	Kenneth Gergen en die relasionele self	125
3.4	'n Derde golf in gesinsterapie	130
4.	Self en sisteem	131

4.1	Self-psigologie en die sisteembenadering	133
4.1.1	David Pocock – Om self en sisteem byeen te bring	135
4.2	Kritiese opmerkings oor die integrasie van self en sisteem	141
4.3	Self as die konstruksie van betekenis	143
4.4	Die self en fisiologiese samestelling	143
4.5	Die self en persoonlikheidskategorieë	144
4.6	Die narratiewe benadering en lewensiklus ontwikkeling	145
5.	Teologiese perspektiewe op die self	149
5.1	Mens in verhoudings	150
5.1.1	Die mens in verhoudings	151
5.2	Brueggemann: 'n Postmoderne herlees van Bybelse tekste oor die self	153
5.3	Mens binne gemeenskappe	158
5.3.1	Mense in gesinne	159
5.3.2	Generatiewe menswees	159
5.3.3	Die geloofsgemeenskap	159
5.4	'n Hermeneutiek van die postmoderne self in 'n postmoderne werklikheid	161
5.5	Die mens en sonde: sonde as morele sonde en as gebrokenheid	164
5.5.1	'n Sistemiese perspektief op sonde	166
5.5.1.1	<i>Sonde is relasioneel</i>	166
5.5.1.2	<i>Sonde loop oor generasies</i>	167
5.5.2	Sonde en verantwoordelikheid	167
5.6	Die ou en die nuwe mens	168
5.6.1	'n Narratiewe teologiese beoordeling van eksternalisering	170
5.7	Die mens as 'n eenheidswese	172
5.7.1	Sielsorg en mensbeskouing	173
5.8	Die self en sy potensiaal	174
5.8.1	Die potensiaal tot goed en kwaad	175
5.9	Voortgaande ontwikkeling	175

6.	Enkele kritiese opmerkings	177
	Hoofstuk 4	180
	DIE PASTORAAL TERAPEUTIESE SELF	180
1.	Inleiding	180
2.	Narratiewe self-teorieë, integriteit en integrasie	182
2.1.1	Divergerende beskouings	185
2.1.2	Konvergerende beskouings	188
2.1.3	Dik en ryk beskrywings van die self (parallelliserende beskouings)	195
2.1.4	Teoretiese integrasie, terapeutiese modelle en die groot verhale van geloofsgemeenskap	199
2.1.5	Professionele pastorale integriteit	203
2.1.6	Die professionele en die persoonlike	204
3.	Meta-narratiewe vanuit die wêreld van hulpverlening	207
3.1.1	Verhale oor die verhouding met die hulpprofessies	208
3.1.2	Die wydlopende invloed van die meta-narratiewe van psigologiese kategorieë	209
3.1.3	Die verhale uit die Christelike tradisie	212
3.1.3.1	<i>Terapie en terapeut</i>	213
3.1.3.1.1	Psigologiese gebruik van die woord terapie	214
3.1.3.1.2	Teologiese gebruik van die woord terapie	215
3.1.3.2	<i>Pastor en pastoraat</i>	218
3.1.3.2.1	Die eie aard van pastorale terapie	222
3.1.3.2.2	Pastoraal terapeutiese self	224
3.1.3.2.3	Die pastor as medereisiger	225
3.1.3.2.4	Die pastoraal terapeutiese self en gawes van die Gees	227
3.2	'n Dekonstruksie van die idee van die pastorale terapeut	228
3.3	Voorlopige gevolgtrekkings	231

4.	Die impak van eie dominante verhale	232
4.1.1	Ideaalbeelde en eie verhale	232
4.1.1.1	<i>Gespreksgenoot 1</i>	232
4.1.1.2	<i>Gespreksgenoot 2</i>	233
4.1.1.3	<i>Gespreksgenoot 3</i>	235
4.1.1.4	<i>Gespreksgenoot 4</i>	235
4.1.1.5	<i>Gespreksgenoot 5</i>	237
4.1.2	Persoonlike verhale en die keuse om in pastorale terapie te spesialiseer	238
4.1.2.1	<i>Enkele gevolgtrekkings</i>	240
4.1.3	Selfnarratiewe en ideaalbeelde en pastoraal terapeutiese werk	241
4.1.3.1	<i>Gespreksgenoot 1</i>	245
4.1.3.2	<i>Gespreksgenoot 2</i>	245
4.1.3.3	<i>Gespreksgenoot 4</i>	245
4.1.4	Enkele gevolgtrekkings	246
5.	Pastorale terapeute en die meta-narratiewe van die geloofsgemeenskap	246
5.1	Die groot narratiewe vanuit die breër tradisies van die Christelike geloofsgemeenskap	247
5.2	Die meta-narratiewe van die denominasie	249
5.2.1	Spanning met 'n bepaalde dominante stroom van spiritualiteit	249
5.2.2	Etiese en dogmatiese kwessies in die terapeutiese situasie	253
5.2.2.1	<i>Morele oordeelsvorming en sosiale konstruksionisme</i>	257
5.2.3	'n Persoonlike konfrontasie met die meta-narratiewe	258
5.2.4	'n Denominasie in opposisie teen 'n politieke meta-narratief	260
5.2.5	Meta-narratiewe wat nie vervreem nie	261
5.2.6	Opsommende opmerkings	262
5.3	Die pastor en die gemeente	262
5.3.1	Die gemeentelike ideaalbeeld van die pastor	263
5.3.2	Die pastorale terapeut se sigbaarheid	265

5.3.3	Meervoudige verhoudings en pastorale terapie _____	266
5.4	Uitbranding, uitputting en moedeloosheid _____	270
5.4.1	Bydraende faktore tot uitbranding, uitputting en moedeloosheid by pastorale terapeute _____	271
5.4.1.1	<i>Diversiteit van pastorale werk en oorvol dagboeke _____</i>	273
5.4.1.2	<i>Beroepsetiek en verwagtings se invloed op uitbranding _____</i>	275
5.4.1.3	<i>Noue kontak met mense en hulle nood _____</i>	277
5.4.1.4	<i>Die meta-narratiewe van die geloofsgemeenskap en uitbranding _____</i>	278
5.4.1.5	<i>Die psigoterapeutiese diskoers en uitputting, moedeloosheid en uitbranding _____</i>	281
5.4.2	Enkele gevolgtrekkings _____	283
5.5	Die pastorale terapeut en prediking _____	283
5.5.1	Ontologiese teenoor metaforiese spreke oor God _____	283
5.5.2	Prediking en mag _____	284
5.6	Die amp en pastor-wees _____	286
5.6.1	Die amp en mag _____	286
5.6.2	Toeganklikheidskwessies _____	289
5.6.3	Verteenwoordiger van God _____	291
5.6.4	Gevolgtrekkings _____	292
6.	Die narratiewe benadering en die pastorale terapeut _____	292
6.1.1	Argitek van gesprekvoering _____	293
6.1.2	Beskouing van die self _____	296
6.1.3	Sosiale konstruksionisme _____	298
6.2	Die terapeutiese self en die terapeutiese verhouding _____	300
6.2.1	Die terapeutiese verhouding in 'n narratiewe benadering _____	301
6.2.1.1	<i>Eenrigting teenoor tweerigting verhoudings in terapie _____</i>	303
6.2.1.2	<i>Desentrering _____</i>	308
6.2.2	Self-mededelings (<i>self-disclosure</i>) in 'n narratiewe benadering _____	309
6.2.3	Mag en die terapeutiese verhouding _____	311
6.2.3.1	<i>Die narratiewe benadering en mag _____</i>	311

6.2.3.2	<i>Die invloed van die sentrale narratiewe wat die terapeutiese self informeer op die magsverhoudings in terapie</i>	313
6.2.3.3	<i>Gevolgtrekkings</i>	315
6.3	Die etiek van die pastorale terapeut	315
6.3.1	Die waardes van die narratiewe pastorale terapeut	317
6.3.1.1	<i>Waardes vanuit die Christelike geloofstradisie en die pastoraal terapeutiese self</i>	317
6.3.1.2	<i>Waardes inherent aan 'n narratiewe benadering</i>	318
6.3.1.2.1	Kenneth Gergen	318
6.3.1.2.2	Michael White oor die etiek van die narratiewe terapeut	318
6.3.1.2.3	David Epston	319
6.3.1.2.4	Freedman en Combs	320
6.3.1.3	<i>Hoë verwagtings van mense</i>	321
6.3.1.4	<i>Respek</i>	325
6.3.1.5	<i>Samewerking</i>	326
6.3.1.6	<i>Genade</i>	327
7.	Die voortgaande ontwikkeling van die pastorale terapeut	327
7.1.1	Die ontwikkeling van die terapeutiese self	328
7.1.1.1	<i>Die model van Skovholt en Ronnestad</i>	328
7.1.1.2	<i>Ander ontwikkelingsmodelle</i>	336
7.1.1.2.1	Die vier-fase model van Hill, Charles en Reed (1981)	336
7.1.1.2.2	Die model van Grater (1985)	336
7.1.1.2.3	Die model van Hess (1987)	337
7.1.2	'n Narratiewe kyk na die ontwikkeling van die pastorale terapeut	338
7.1.2.1	<i>Selfrefleksie</i>	340
7.1.2.2	<i>Dik of ryk beskrywings en die ontwikkeling van die pastoraal terapeutiese self</i>	341
8.	Ten slotte	341

Hoofstuk 5	343
Moontlikhede vir nuwe stories	343
1. Voorkeurstories	343
2. Die uitdaging van die postmoderne wêreld aan die geloofsgemeenskap	345
2.1 'n Uitdaging tot nuwe stories waarin God se teenwoordigheid beleef word	345
2.1.1 Die pluraliteit van die Christelike geloofstradisie en ryker beskrywings van die pastoraal terapeutiese self	347
2.1.2 Geestelike begeleiding en God se teenwoordigheid in terapie	349
2.1.3 Sakrament en pastorale werk	352
2.1.4 Enkele gevolgtrekkings	353
2.2 'n Uitdaging tot nuwe stories waarin mense waardevol is en hulle lewens betekenisvol.	354
2.3 'n Uitdaging tot nuwe stories met nuwe moontlikhede vir die hantering van etiese vraagstukke	355
2.3.1 Moontlikhede vir nuwe stories	356
2.3.2 Relasionele teologie	357
2.3.3 Postmoderne hermeneutiek	358
2.3.4 Relasionele teenoor situasie etiek	361
2.3.5 Postmoderne etiek	362
2.3.5.1 <i>Narratiewe teologie en etiek</i>	364
2.3.6 Die dominante verhale van die Christelike geloofstradisie, die self en die etiek van die pastorale terapeut	366
2.3.7 Sentrale en perifere verhale, beelde en metafore	367
2.3.8 Makro- en mikro-etiek	374
2.3.9 'n Inklusiewe gesprek oor etiese vrae	377
2.3.10 'n Oog vir die kompleksiteit van etiese vrae	377

2.3.11	Etiek met 'n sosiale gewete _____	379
2.3.12	Etiese besinning as 'n voortgaande proses _____	380
2.3.13	Die pastoraal terapeutiese self en die hantering van etiese dilemmas _____	381
2.3.13.1	<i>'n Etiek van karakter en deugde</i> _____	385
2.4	Die uitdaging om relevant te wees vir mense in veranderende omstandighede _____	387
2.4.1	Die pastorale terapeut tussen individuele verhale en die geloofsgemeenskap _____	387
3.	Alternatiewe verhale vir die pastoraal terapeutiese self _____	390
3.1	Nuwe moontlikhede vir die verhouding met die meta-narratiewe van die geloofsgemeenskap _____	390
3.1.1	Ondermyning van die meta-narratiewe _____	390
3.1.2	Die ontwikkeling van 'n alternatiewe teologie _____	392
3.1.3	'n Pastorale eerder as dogmatistiese benadering _____	393
3.1.4	Diversiteit en inklusiwiteit _____	394
3.1.5	Vryword van dominante diskoerse _____	395
3.2	Die moontlikheid van dikker en ryker beskrywings van die self _____	397
3.2.1	Die pastoraal terapeutiese verhouding as 'n tweerigting verhouding _____	397
3.2.2	Alternatiewe ideaalbeelde _____	398
3.2.3	Die liggaamsmetafoor van die geloofsgemeenskap en dikker beskrywings van die pastoraal terapeutiese self _____	401
3.2.4	Die heropneem van die pastorale dimensie _____	403
3.2.5	Die ontwikkeling van 'n eie teologie _____	404
3.2.6	'n Narratiewe benadering gaan oor die integrasie van verhale, nie oor dogmas nie _____	408
3.2.7	'n Lewe buite die wêreld van nood _____	409
3.2.8	<i>"Re-membering practices"</i> _____	409
3.2.9	'n Sin van roeping _____	410
3.2.10	Wye blootstelling _____	411
3.2.11	Voorregte van pastor wees _____	412

3.2.11.1	<i>Om eredienste te mag lei</i>	412
3.2.11.2	<i>Om met mense se persoonlike lewens vertrou te word</i>	413
3.2.11.3	<i>Om iets vir ander mense te kan beteken</i>	415
3.2.11.4	<i>Om hoop te gee</i>	415
3.2.12	<i>'n Relasionele self</i>	417
3.2.12.1	<i>'n Relasionele self in die pastoraal terapeutiese verhouding</i>	421
3.2.12.2	<i>Werk en lewe binne die geloofsgemeenskap</i>	424
3.2.12.3	<i>Spiritualiteit en relasionaliteit</i>	428
3.2.12.4	<i>Selfrefleksie</i>	430
3.2.13	Die diversiteit van pastorale werk	430
3.2.14	Slotsom	432
4.	Die voortgaande ontwikkeling van die pastoraal terapeutiese self	433
5.	Die wins van 'n narratiewe benadering vir die pastoraal terapeutiese self	435
6.	Slot	438
Hoofstuk 6		439
Kritiese refleksie		439
1.	Die proses van navorsing	439
1.1	Navorsingsintegriteit	440
1.2	Die gespreksgenote	440
1.3	Temas	441
1.3.1	Temas wat nie aan die orde gekom het nie	442
1.4	Navorsing as sosiale konstruksionisme	443
2.	Integrasie en integriteit	444
3.	Kritiese opmerkings oor 'n narratiewe benadering	445

4.	Die noodsaak van pastorale terapie as bediening van gemeenteleraars _____	446
5.	Die impak van hierdie navorsing op my eie beskouings _____	446
6.	Die grense van sosiale konstruksionisme _____	447
7.	Die ontwikkeling van nuwe verhale _____	448
8.	Verdere navorsing _____	448
BRONNELYS _____		450